

Den indiske hær - Om trænenheder under Første Verdenskrig - Del II

Styrketal

De følgende oplysninger er hentet i *Field Service Pocket Book (1914)* (Kilde 6), som dog ikke giver oplysninger om enhedernes detaljerede organisation.

Cavalry Brigade Supply Column, 1914

Personel	Antal	Dyr, materiel og trænkuske	Antal
Officer (engelsk)	1	Rideheste	8
Underofficerer og menige (engelske)	5	Muldyr (trækdyr)	186
Underofficerer og menige (indiske)	5	Muldyrkærrer	93
Hjælperer (på den officielle lønningsliste)	53	Trænkuske	93
Hjælperer (privat betalt)	9		

Infantry Division Supply Column, 1914

Personel	Antal	Dyr og trænkuske	Antal
Officerer (engelske)	7	Rideheste	20
Underofficerer og menige (engelske)	16	Kameler	636
Underofficerer og menige (indiske)	22	Trænkuske	235
Hjælperer (på den officielle lønningsliste)	250		
Hjælperer (privat betalt)	42		

Infantry Division Supply Park, 1914

Personel	Antal	Dyr og trænkuske	Antal
Officerer (engelske)	2	Rideheste	7
Underofficerer og menige (engelske)	5	Kameler	1.215
Underofficerer og menige (indiske)	5	Trænkuske	425
Hjælperer (på den officielle lønningsliste)	33		
Hjælperer (privat betalt)	7		

Coolie Corps, 1914

Personel	Antal	Dyr	Antal
Officer (engelsk)	1	Rideheste	3
Officerer (indiske)	1	Bærere organiseres i grupper (<i>gangs</i>) af 20, under en formand (<i>headman</i>).	
Underofficerer og menige (engelske)	6	4 grupper udgør en deling, under ledelse af en	
Underofficerer og menige (indiske)	9	konduktør <u>1</u> (<i>conductor</i>).	

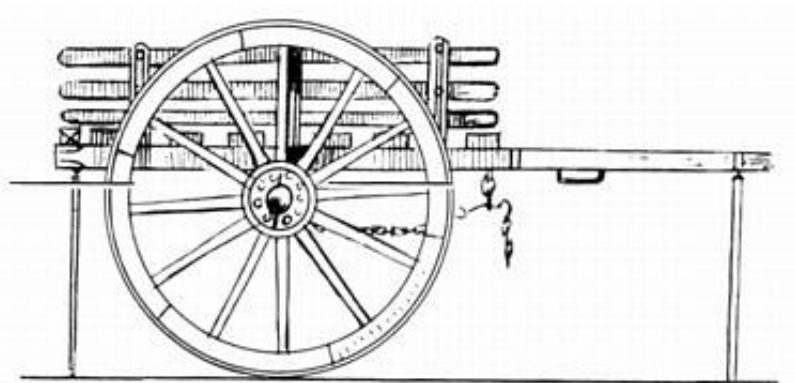
Hjælpere (på den officielle lønningsliste) 1.016 Bærere registreres ved enheden og tildeles hver et mærke med den enkeltes nummer.
Hjælpere (privat betalt) 3

Trænehedernes kapacitet

Kapacitet	Lastekapacitet 2)	Marchhastighed 3)
Pakmuldyr og -heste	80 kg	5 km/t
Kameler	200 kg	3 km/t
Muldyrkærrer	400 kg	4 km/t
Oksekærrer	400-480 kg	2 km/t
Pakokser	80 kg	3 km/t
Pakæsler	60 kg	2 km/t
Bærere	20 kg	3 km/t

I Kilde 6's afsnit om march og marchdisciplin indskærpes vigtigheden af hensyntagen til disse grænser, samt at dyrene behøver en betragtelig tid til at indtage og fordøje deres føde - mindst 5 timer for heste og 5-6 timer for kameler og okser.

Kameler og okser marcherer bedst i tidsrummet 16:00 - 09:00, hvor temperaturen er lavest.

Cart, Maltese, Mk. IV [4\)](#).

Dette er det nærmeste jeg kan komme en principskitse af den *A.T. Cart* (= Army Transport Cart), der blev anvendt muldyrkærre.

Kærren vejede (tom) ca. 280 kg og kunne laste godt 400 kg.

Muldyrkærre, Frankrig, 1914.
Fra et samtidigt fransk postkort.

Igen har den vågne fotograf været på plads, og fanget denne ekvipage sammen med en indisk læge (*Indian Medical Department*) og en engelsk sanitetsunderofficer.

Muldyrkærren er sandsynligvis lægens transportmiddel.

Indisk muldyrkærre, 1914.
Fra et samtidigt fransk postkort.

Med Det indiske Ekspeditionskorps, som ankom til Frankrig i september 1914, fulgte også et antal træneheder, men det har ikke været muligt at fastslå præcis hvilke enheder, der indgik.

Frankrig, 1914-15

Mine kilder omtaler følgende:

- 9th Mule Corps og 23rd Mule Corps [5](#)

- Indore Transport Corps og Barotpore Transport Corps.

Indisk muldyrkærre, 1914.

Fra et samtidigt fransk postkort.

Pr. 8. januar 1915 reorganiseres trænehederne i 3rd (Lahore) Division og 7th (Meerut) Division, og kommer således på niveau med de engelske infanteridivisioner.

Enhederne kommer nu fra det engelske Army Service Corps, men i hvilken udstrækning de rent indiske muldyrkompanier fortsætter med at eksistere, er jeg ikke klar over.

3rd (Lahore) Division

Pr. september 1914 Supply and Transport Corps med:

- Divisional Train and Indian Mule Corps

Pr. 8. januar 1915 Army Service Corps med:

- 428th, 429th, 430th & 431st Company
- 68th Company (motoriseret ammunitionsark)
- 69th Company (motoriseret forsyningskolonne)

7th (Meerut) Division (Kilde 8)

Pr. september 1914 Supply and Transport Corps med:

- Divisional Train and Indian Mule Corps

Pr. 8. januar 1915 Army Service Corps med:

- 432nd, 433rd, 434th & 435th Company
- 67th Company (motoriseret forsyningskolonne)
- 70th Company (motoriseret ammunitionsark)

1914.. L'Armée indio Anglaise passant devant la statue de Jeanne d'Arc | British Indian Army passing in front of the statue of Joan of Arc (B.D.)

Indisk trænvogn [6](#) passerer Jeanne d'Arc statuen på Place du Martroi i Orléans [7](#).
Fra et samtidigt fransk postkort.

Da divisionerne i november 1915 sendes til Ægypten, og senere til Mesopotamien (1916-17) og Palæstina (1918), bliver trænehederne igen fra Supply and Transport Corps, men jeg er ikke klar over, hvilke underenheder det drejer sig om.

Kilde 11 nævner, at ikke alle indiske enheder var helt sikre på, hvem denne Jeanne d'Arc var, og for en sikkerheds skyld valgte mange enheder derfor at aflægge honnør, når de passerede hendes statue.

Udfordringer i forplejningstjenesten

Jernbanetransport af indiske soldater, 1914.

Fra et samtidigt fransk postkort, stemplet 13. december 1914 og afsendt som feltpost, altså uden frimærke.

Forsyningslinjerne til styrkerne i Frankrig gik via Marseilles, hvor Supply and Transport Corps fra 10. september 1914 bemandede No. 5 Base Supply Depot.

Herfra strakte linjerne sig ca. 1.000 km nordpå, via jernbane, til Ekspeditionskorpset forsyningspunkt i Lillers.

I Marseilles var et større levnedsmiddeldepot, med levende dyr. Dette depot udleveredes i løbet af krigen 95.246 geder og 175.158 får - dyr, der sammen med kyllinger, så vidt vides, er acceptabel spise for medlemmer af de fleste religioner, bortset fra vegetarer (bl.a. *Bhramin* kompagniet i 9th Bhopal Infantry), naturligvis.

Indisk baker, i en teltlejr ved Marseilles, 1914.
Fra et samtidigt fransk postkort.

Kilde 11 omtaler udfordringen med at forsyne soldater af forskellig trosretning og tilsvarende spisevaner. I praksis havde de fleste indiske soldater en relativt pragmatisk holdning til spørgsmålet om "ren" føde, og spiste under feltforhold det, der nu var til rådighed.

De forventede dog, at deres officerer i størst mulig udstrækning sørgede for, at de fik rationer, der religiøst acceptable.

I Lillers overvågede 4 repræsentanter fra hver enhed, at dyrene blev slagtet på behørig vis - halal [8](#) - der blandt andet indebærer, at "alt" blod skal løbe fra dyret inden døden indtræffer. Det opnås ved at overskære blodpulsårerne i halsen, hvorved dyrets hjerte langsomt pumper blodet ud, indtil udånding.

For at kunne modstå klimaet, blev det fundet nødvendigt at øge kødindholdet i rationerne, først med frosset kød og siden med dåsekød.

Uheldigvis havde det firma, som fik ordren på fåre- og lammekød på dåse, en tyr som logo. Dette gav ikke unaturligt anledning til rygter om, at soldaterne nu blev tvunget til at spise oksekød - en dødsynd for Hinduer.

Der var dog ikke tale om det oksekød (*bully-beef*), som indgik i de engelske soldaters rationer, men om fåre-, bede eller lammekød, på engelsk under et benævnt *mutton*, hvorfor rationerne passende blev kaldt *bully-mutton*.

De religiøst betingende anfægtelser over for dåsekødet, omtales i den fiktive del af Roly Grimshaws erindringer *Indian Cavalry Officer 1914-15, Experiences of Ram Singh, Dafadar of Horse* (Kilde 12).

Det nævnes her, at nestoren blandt de indiske soldater i Frankrig - den 70-årige Maharaja af Jodhpur, hvis engelske titel var generalløjtnant Sir Pertab Singh - blev involveret i sagen. Han måtte smage på dåsekødet, og sige god for det, inden den sidste rest af mistanke - i hvert fald officielt - blev fjernet.

Sir Douglas Haig præsenterer Sir Pertab Singh for General Joffre.

Gengivet fra et postkort i serien Official War Photographs (Series 1, No. 6), udgivet af Daily Mail.

Måske er der tale om en anekdote, men det lyder ikke usandsynligt, at den stund at sagen blev betragtet med stor alvor - fra korpschefen - generalløjtnant Sir James Willcocks [9](#)) - ned til yngste menige.

Teksten på bagsiden af kortet lyder således:

"I hope the time is soon coming when at the head of my men I shall die fighting." So says our grand old man of India, Lieutenant-General Sir Pertab Singh.

Uanset det retoriske dødsønske, og smagsprøven, så faldt Sir Pertab dog ikke i spidsen for sine mænd - The Jodhpur Lancers - men levede helt frem til 1922 [10](#)).

For at runde historien om soldaternes rationer af, kan det tilføjes, at man udviklede en "standardration", der bestod af ris, linser og grøntsager. *Chapattis* (usyrnede, indisk brød [11](#)) ledsagede, når der var mulighed for at fremstille det, rationerne, ellers kiks. Hertil kom så kød til de soldater, der måtte spise det [12](#)).

Ægypten og Palæstina 1914-1918

Bortset fra oplysningen om Indore Transport Corps (se tidligere), melder kilderne ikke noget om, hvilke særlige træneheder, der var indsat i Ægypten eller Palæstina.

Specielt i Palæstina felttoget deltog mange indiske enheder, men forsyningstjenesten blev i stor udstrækning betjent af engelske, australske og newzealandske enheder, støttet af enheder bestående af bl.a. ægyptere, der var hvervet til formålet. Trænehederne betjente sig af mange kamelkompagnier og

æselkompagnier.

A Brief Record of the Advance of the Egyptian Expeditionary Force, July 1917 to October 1918 (Kilde 13) giver et godt indblik i forsyningstjenesten på dette frontafsnit [13](#).

7th Mule Corps 52nd Camel Corps
10th Mule Corps Kolat Camel Corps
12th Mule Corps Las Bela Camel Corps
13th Mule Corps Khaipur Camel Corps
30th Mule Corps Jaipur Cart Transport Train

Mesopotamien, 1914-1916

Imperial Service enhederne indgik på linje med de regulære enheder, f.eks. i *6th (Poona) Infantry Division* [14](#), der bl.a. kæmpede ved Basra i september 1914.

10th Mule Corps, Basra, 1914.
Fra FirstWorldWar.com

Kilde 1 omtaler, at *Jaipur Cart Transport Train* udmærkede sig særligt ved kampene om Shaiba (april 1915 [15](#)), hvor deres hastige fremrykning for at evakuere sårede hvirvlede en voldsom støvsky op.

Støvskyen fremkaldte panik i de tyrkiske linjer, idet man troede, at støvskyen skjulte fremrykkende kavaleri.

Oksekærrer, Mesopotamien [16](#).

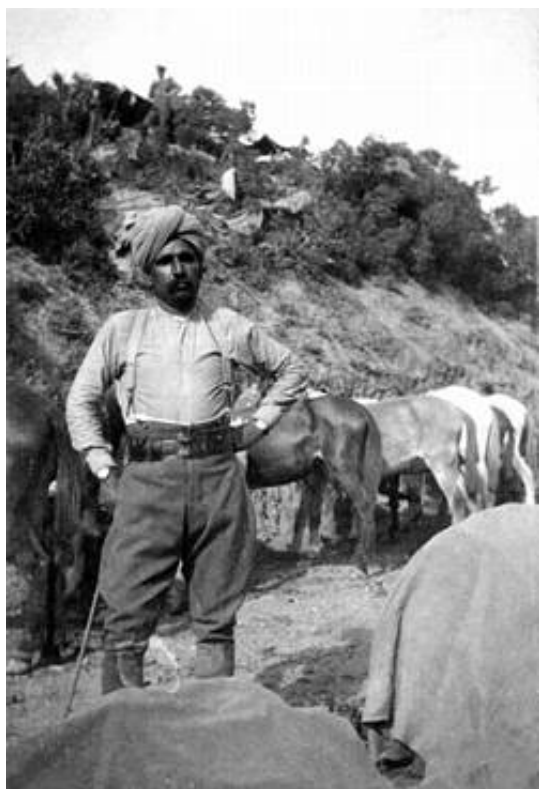

Det er ikke givet, at billedet af oksekærrerne viser soldater fra Jaipur, men man får dog en fornemmelse af støvet.

Indisk muldyrkærre fastkørt i mudder, Mesopotamien.

Det var dog ikke tørt altid...

*Gallipoli, 1915
Oversergent fra The Indian
Mule Cart Transport Corps.
Fra Kilde 16.*

Gallipoli, 1915

Forud for felttoget til Gallipoli oprettes i Frankrig (ved Marseilles) et muldyrkompani, benævnt *The Indian Mule Cart Transport Corps*. Enheden, der får oberstløjtnant C.H. Beville som chef, inkluderer

Indore Transport Corps og *Baratpore Transport Corps*. Han afløses senere af major H.M. Alexander, Supply and Transport Corps,

Forskellige Gallipoli kilder, bl.a. Kilde 16, omtaler, at majoren beskrev sine oplevelser i bogen *On Two Fronts: Being the adventures of an Indian mule corps in France and Gallipoli*, Heinemann, London 1917. Bortset fra det lille uddrag, der er gengivet i Kilde 16, kender jeg ikke yderligere til bogen

Muldyrkompaniet landsættes ved Brighton Beach (i Anzac Cove) til støtte for The Australian and New Zealand Division. Kompagniets opgave består bl.a. i at transportere forsyninger fra kysten og til forsyningspunkter inde i landet. På de flade kyststrækninger kan kompagniet benytte sine muldyrkærrer, men må i mere uvejsomt terræn benytte muldyrene som pakdyr.

Ammunition oplagt på stranden i Anzac Cove.

Gengivet fra Kilde 17, hvor forfatteren, der også selv har taget billedet, har givet det underteksten: *Ammunition from every Arsenal in India.*

Indian Mule Cart Transport evakueres fra Gallipoli, den 15. og 16. december 1915.

Fra Kilde 16, der anfører, at den mest sandsynlige placering af den viste anlægsbro er North Beach.

Bogens kapitel 11 giver et godt indtryk af de vanskelige forhold for forsyningstjenesten.

Muldyrkærrerne efterlades, mens hjulene transporteres bort sammen med muldyrene.

Den øverstkommanderende under Gallipoli felttoget, Sir Ian Hamilton, skriver i et brev af 27. september

1915 til chefen for den indiske hær [17](#)), at *Indore Transport Corps* og *Baratpore Transport Corps* har ydet en glimrende indsats. Generalen slutter sit brev med at udtrykke håbet om, at hærchefen vil viderebringe rosen til rette vedkommende. (Kilde 15)

Den franske general Maurice Sarrail [18](#)), med indiske soldater i baggrunden, Salonika, 1917.

Gengivet fra et samtidigt, koloreret italiensk postkort.

Bagsiden af kortet kan indikere, at fotografiet er taget den 30. juni 1917.

Makedonien 1915-1918

Det fremgår, at general Sarrail er dekoreret med en St. Georgs orden. Jeg har dog ikke været i stand til at klarlægge, om der er tale om en engelsk, russisk eller græsk orden.

Under alle omstændigheder, så er det de meget utydelige soldater i baggrunden, der er interessante her, idet de eneste indiske soldater på dette frontafsnit var indtil september 1918, så vidt jeg ved, var *3rd Mule Corps* [19](#)) og *Baratpore Transport Corps*. Hvis billedteksten passer, så må det må være soldater fra disse enheder, der optræder i baggrunden.

En multinational styrke, Salonika, 1917 [20](#)).

Følgende nationer er repræsenteret (bagerste geled, fra venstre): Fransk Indokina (annamitisk skytte), Frankrig, Senegal, England, Rusland, Italien (Alpini) og Serbien (bag den indiske soldat).

I forreste geled ses en soldat fra Grækenland (Kreta), Indien og England.

Der ser endda ud til at være endnu en soldat yderst til højre; hvorfra han stammer, melder historien intet om.

Henset til dateringen af fotografiet, antages den indiske officer at være fra en af de to træneheder, men en nærmere identifikation har ikke været mulig.

Kilder

1. *India's Army* af Donovan Jackson, Purnell and Sons, London 1940.
2. *Armies of India* af Major A.C. Lovett (illustrationer) og Major G.F. MacMunn (tekst.), Adam and Charles Black, London 1911
3. *The Army of India and Its Evolution* - En officiel rapport udgivet i Calcutta 1924 og genoptrykt af Picton Publishing, Chippenham/Wiltshire 1992, ISBN 0-948251-69-9.
4. *Player's cigaretkortserie Military Uniforms of the British Empire Overseas*, 1938.
5. *Horses and Saddlery* af Major G. Tylden, J.A. Allen & Company i samarbejde med Army Museums Ogilby Trust, London 1965 (genoptryk fra 1980).
6. *Field Service Pocket Book (1914)*, udgivet af General Staff, War Office, London 1914, Genoptrykt af David & Charles Reprints, London 1971, ISBN 0-7153-5225-3.
7. *The Indian Corps in France* af oberstløjtnant Merewether og Sir Frederick Smith; oprindelig udgivet i december 1917, og genoptrykt af Naval & Military Press, London i 2001, ISBN 1-84342-38-4.
8. *Army Service Corps 1902-1918* af Michael Young, Leo Cooper, London 2000, ISBN 085052-730-9. Se omtale.
9. *The Turn of the Wheel - The History of the RASC 1919-1939* af Pat Turpin, Barracuda Books Limited, Buckingham, England 1988, ISBN 0-86023-428-2.
10. *From Horse to Helicopter - Transporting the British Army in War and Peace 1648-1989* af John Sutton og John Walker, Leo Cooper, London 1990, ISBN 0-85052-724-4.
11. *Sepoys in the Trenches - The Indian Corps on the Western Front 1914-1915* af Gordon Corrigan, Spelmount Limited, Staplehurst, Kent 1999, ISBN 1-86227-054-6.
12. *Indian Cavalry Officer 1914-15* af Roly Grimshaw, D.J. Costello (Publishers) Ltd., Tunbridge Wells, Kent, 1986, ISBN 0-7104-3027-2.
13. *A Brief Record of The Advance of The Egyptian Expeditionary Force, July 1917 to October 1918*, udgivet af The Palestine News, Cairo 1919.
14. *The Indian Army 1914-1947* af Ian Summer, Osprey Elite 72, London 2001, ISBN 1-84176-196-6.
15. [Indian Mule Cart Transport Corps at Gallipoli](#), fra Digger History.
16. Brighton Beach og The Last of Anzac - Overlooking North Beach at Walker's Ridge fra Visit Gallipoli and the Anzac Commemorative Site.
17. The New Zealanders at Gallipoli af Fred Waite, Whitcombe and Tombs, Auckland/ New Zealand 1919 (New Zealand Electronic Text Centre).
18. Mysore Imperial Service Troops Memorial, Bangalore, India (Ronnie Johnson).

Afslutning

Under tilblivelsen af denne artikel har jeg set en omtale af en række bøger - *The Armies of the Indian Princely States* af Richard Head og Tony McClenaghan - der givet kan råde bod på de manglende oplysninger om disse hærstyrker [21](#)). Jeg har ikke haft lejlighed til at se bøgerne, men omtaler tyder på, at de er ganske omfattende.

The Victoria and Albert Museum i London, har en stor samling fotografier - Lafayette Negative

Collection - der viser mange af de lokale regenter - se f.eks. omtalen af His Highness Tukoji Rao Holkar, Maharaja of Indore (1890-1978).

Divisionsmærke

*17th Indian Infantry Division
(The "Black Cats").*

Fra 17th Indian Infantry Division
(Burma Star Association).

Fire muldyrkompanier fra Royal Indian Army Service Corps blev sendt til Frankrig i vinteren 1939-40. 22. Kompagni blev taget som krigsfanger, mens de resterende kom til Wales efter tilbagetrækningen fra Frankrig [22](#)).

Det var dog i Sydøstasien, at specielt muldyrkompanierne kom til at gøre fyldest. Se [17th Indian Infantry Division \(Burma Star Association\)](#), hvori bl.a. *50th Gwalior Pony Company (Indian State Forces)* indgik. Se også [The Indian State Forces on 3rd September 1939](#).

Per Finsted

Noter:

- 1) En *conductor* var en "officiant" (*warrant officers*) inden for den indiske hærs forsyningstjeneste og krigsmaterielforvaltning. Se [Glossary for family history researchers \(The British Library\)](#).
- 2) Kilde 6 opgør kapaciteten i *maunds*, der er en traditionel indisk og sydøstasiatisk vægtenhed. 1 *maund* svarer til 37,3242 engelske pund. Her er 1 *maund* sat til 40 kg. Se [How Many? A Dictionary of Units of Measurement. \(Russ Rowlett\)](#) Kapaciteten er den officielt fastsatte; i praksis kan dyr og mennesker naturligvis bære mere, men ikke nødvendigvis i lang tid.
- 3) Marchhastighed i hele tal. Til sammenligning - fodfolkets marchhastighed til 2,5 miles i timen, inklusive korte pauser.
- 4) Fra *Discovering Horse Drawn Transport of the British Army* af D.J. Smith, Shire Publications Ltd., Aylesbury/Bucks. 1977, ISBN 0-85263-403-X.
- 5) Fra [World War I casualties of Indian Forces commemorated in France \(SikhSpectrum.com\)](#), der omtaler to faldne - Driver, 1305 Sirdar, 9th Mule Corps (død 11. marts 1915) og Driver, 987 Bhagat Singh, 23rd Mule Corps (død 10. december 1914).
- 6) Trænvognen kunne være den samme, der er vist i min artikel [Den indiske Hær 1910-1940 - Om infanteriet, Del 2](#).
- 7) Identificeret ved hjælp af den omfattende samling postkort, der findes på hjemmesiden [Orléans Jadis](#).
- 8) Se [Hvad er forskellen på alm. slagtning og halal slagtning? \(Netprofessor.dk\)](#)
- 9) [General Sir James Willcocks \(1857-1926\) \(Liddell Hart Centre for Military Archives\)](#).

- 10) Sir Pertab Singh (1844-1922) (Wikipedia). Se også Sir Pertab Singh (National Portrait Gallery), der viser Sir Pertab's 16-årige nevø og arving, Shri Sumair Singhji Sahib Bahadur (1898-1918), som ledsagede ham i felten.
- 11) Ønsker man en smagsprøve herpå, så se opskriften Chapati, Indian Bread (Mamta's Kitchen).
- 12) Se Indian soldier's daily ration 1914 (Great War Forum).
- 13) Om felttoget i Palæstina - se min artikel General Sir Edmund Allenby's joint operations in Palestine, 1917-1918. Kilde 13's styrkeoversigt pr. september 1918 er også gengivet her: Order-of-Battle of the Egyptian Expeditionary Force, september 1918 (James Hanafin).
- 14) Se min artikel The Road to Basra, 1914, hvorfra oversigten stammer. En oversigt over divisionens organisation ved Kut i december 1915 nævner, at der på dette tidspunkt indgik bl.a. følgende forsyningsenheder, under kommando af oberstløjtnant A.S.R. Annesley, i divisionen: *Jaipur Transport Corps* samt *13th*, *21st*, *26th* og *30th Mule Corps*. Se 8363 Private William Wilby (Stephen Stratford). Se også Mesopotamian Campaign (Wikipedia) for en omtale af belejringen af Kut.
- 15) Om kampene ved Shaiba, se The Battle of Shaiba, 1915 (FirstWorldWar.com).
- 16) Gengivet fra *The Long Road to Baghdad* af Edmund Candler, Cassell and Company Limited, London 1919, som er set til salg på Internettet (eBay).
- 17) General Beauchamp Duff (1855-1918) (Liddell Hart Centre); øverstkommanderende for den indiske hær fra 1913-1916, hvor han blev afløst af General, Sir Charles Monro (1860-1929) (FirstWorldWar.com). Medvirkende til General Duff's afgang var den ineffektive forsyningsstjeneste i Mesopotamien. General Monro afløste i oktober 1915 Sir Ian Hamilton som øverstkommanderende på Gallipoli, og var ansvarlig for den mest succesfulde del af dette felttog - tilbagetrækningen - en effektivitet, der også afspejlede sig i funktionen som øverstkommanderende i Indien. (Kilde 14)
- 18) General Maurice Sarrail (1856-1929) (FirstWorldWar.com) var chef for de franske styrker i Makedonien fra oktober 1915. Fra januar 1916 til december 1917 var han øverstkommanderende for de allierede styrker i Makedonien.
- 19) The Great War Forum omtaler Driver, 1360 Husain Bakhsh, 3rd Mule Corps (død 15. marts 1916).
- 20) Fra The Story of The Salonica Army af G. Ward Price, Edward J. Clode, New York, 1918 (World War 1 Document Archive). Bogens kapitel 16 giver et godt indtryk af de vanskelige forhold, der kendetegnede dette felttog, ikke mindst forsyningsmæssigt.
- 21) Se Indian Military History (Military Press). Der er pt. udgivet 6 bøger i serien, som skulle blive på i alt 21 bøger.
- 22) Se min artikel Britains figurer - Royal Indian Army Service Corps. Om enhedernes ophold i Wales, se The Royal Indian Army's flying visit af Giovanna Bloor (BBC North West Wales History).